

Klass: *Lecanoromycetes*, **Ordning:** *Lecanorales*, **Familj:** *Cladoniaceae*, **Släkte:** *Cladonia* (bägarlavar), **Art:** *Cladonia polycarpoides* - mångfruktig bägarlav Nyl. **Synonymer:**

Kännetecken

Mångfruktig bägarlav är en kuddformad busklav som vanligen bara har fyllokladier. Fyllokladierna är 5–15 mm långa, oregelbundet och ofta djupt inskurna och delade i 1–2(–4) mm breda lobber med avrundade uppåtriktade ändar. Ovansidan av fyllokladierna är olivgrön till rödbrun medan undersidan är vitaktig till rödgrå (mörkare mot basen). Podetier är mycket sällsynta, 5–15 mm höga, smala också i toppen, ogrenade eller sparsamt grenade, alltid med bruna apothecier i toppen. Soredier saknas. Den kan förväxlas med flera andra arter av *Cladonia* där fyllokladierna dominerar, t.ex. rötbägarlav *C. cariosa*, hjorthornslav, *C. cervicornis*, fjällig bägarlav *C. macrophylla*, kustbägarlav *C. subcervicornis* och kalkhedslav *C. symphy carpia*. Från alla dessa utom kalkhedslav *C. symphy carpia* går den att skilja på att bålen hos mångfruktig bägarlav reagerar K+ rött medan de övriga reagerar K+ gult eller K–. För en helt säker identifiering från kalkhedslav krävs undersökning med tunnskikt skromatografi där mångfruktig bägarlav har norstictinsyra och homoheveadrid. Kalkhedslav har flera olika kemotyper men har alltid atranorin och olika kombinationer av andra substanser. Ekologin kan dock ge en fingervisning då kalkhedslav är kalkgynnad medan mångfruktig bägarlav växer på silikatklippor.

Utbredning och status

Mångfruktig bägarlav är en sällsynt art med enstaka förekomster i Västergötland, Bohuslän, Dalsland och Värmland. Den har tidigare felaktigt rapporterats från Öland och Södermanland. Totalt är den funnen på 14 lokaler och vid en återinventering av 10 av dessa 1993 hittades den bara på två. Flera av de lokaler där den inte återfanns var nu igenvuxna med skog eller bebyggda. Arten saknas i Danmark men finns mycket sällsynt i Norge (rödlistad) och Finland. Den förekommer vidare sällsynt i Väst- och Mellaneuropa. Utanför Europa är den mer vanlig i Nordamerika och den förekommer även i Australien, Nya Zeeland och Asien.

Ekologi

Mångfruktig bägarlav växer på tunn, ofta sandig jord på torra, öppna och exponerade, i stort sett plana silikatklippor. Tidigare har det angetts att arten är kalkgynnad. Detta gäller dock åtminstone inte de svenska förekomsterna även om det kan finnas basiska mineral som amfibolit i silikatstenen på växtplatserna. Den växer tillsammans med flera liknande arter som t.ex. hjorthornslav *C. cervicornis* och fjällig bägarlav *C. macrophylla* och andra *Cladonia* arter som kuddbägarlav *C. strepsilis*. Bland kärlväxterna är bergglim *Silene rupestris* och vårspärgel *Spergula morisonii* karaktäristiska följearter. De flesta av lokalerna är belägna nära Väneren eller havet och eventuellt är arten gynnad av närhet till vatten. Ekologin för arten är dock fortfarande ofullständigt känd.

Hot

Igenväxning och bebyggelse är sannolikt förklaringen till att arten försvunnit från flera gamla lokaler. Eventuellt är också försumning ett hot. Möjligen kan arten, trots att den eftersökts, vara förbisedd då öppna silikatklippor är vanliga i västra Sverige och arten är lätt att förväxla med liknande arter.

Åtgärder

För lokaler som växer igen bör röjning ske. I samband med sådana åtgärder är det viktigt att undvika markskador till följd av fordonstrafik.

Övrigt

Utländska namn – NO: Sørlandspolster, FI: Nuijatorvijäkälä. Behandlas ibland som en kemotyp av *Cladonia subcariosa*, en art som inte förekommer i Sverige.

Litteratur

Carlin, G. 1981. De svenska bägarlavarna (*Cladonia* undersläktet *Cladonia*). Svensk Bot. Tidskr. 75: 361–396.

Carlin, G. & Owe-Larsson, B. 1994. *Cladonia polycarpoides* in Sweden, with a note on *C. cervicornis* ssp. *pulvinata*. Graphis Scripta 6: 1–6.

Tønsberg, T., Gauslaa, Y., Haugan, R., Holien, H. & Timdal, E. 1996. The threatened macrolichens of Norway - 1995. Sommerfeltia 23: 1–258.

Författare

Per-Anders Esseen 1992. Rev. Göran Thor 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.